

Sanna Lipkin

Muinaistutkija, 41-v.

Kuten lehden uusi ilme todistaa, *Muinaistutkija* on ikääntynyt kuu-niisti. Kuluvana vuonna julkaisemme jo 41. vuosikertaa. Suomen arkeologisen seuran tiedotuslehtenä aloittaneesta julkaisusta on tullut tieteellinen lehti. Pyynnöstäni *Muinaistutkijan* ammainen vastaava toimittaja, Petri Halinen, on kirjoittanut tähän numeroon kuvauksen oman aikansa lehden toiminnasta. Vaikka hänenkin aikaansa nähden paljon on muuttunut, lehti toimii yhä ensisijaisesti Suomessa työskentelevien arkeologien julkaisukanavana. Kuten Halisen aikana, *Muinaistutkija* on melko nopea julkaisuväylä, sillä toimituskäytänteet ovat sujuvat. Jäsenlehtenä meidän on lakisääteisesti julkaistava neljä numeroa vuodessa. Tämä on nopea tahti, ja lehden toimitus työskenteleekin tauotta vuoden ympäri. Olemme todella ylpeitä, että moni arkeologiasta valmistunut julkaisee ensimmäisen tieteellisen artikkelinsa lehdessämme. Ja yhä vain haluamme julkaista teemanumeroita. Tässä numerossa paneudummekin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen esimerkiksi kyselytutkimusten tulosten pohjalta.

Nämä kyselytutkimukset osoittavat, että me arkeologit olemme hyvin moninainen joukko, joilla on kuitenkin yllättävän homogeeninen tausta. Tiina Äikään, Tuuli Matilan ja Oula Seitsozen arkeologien luokkataustaa kartoittavan tutkimuksen mukaan monen arkeologin juuret ulottuvat maalaistaloihin tai työläistaustoihin. Yhteistä monelle tuntuu olevan käsillä tekeminen ja luonnossa liikkuminen. Toisaalta minun ja Väreän Tiinan tekemässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta laajemmin kartoittaneessa kyselytutkimuksessa kävi ilmi, että keskuudessamme on syntynyt toive, että joukkio voisi olla heterogeenisempi ja ennen kaikkea suvaitsevaisempi ja muita kohtaan ymmärtäväisempi. Opiskelu- ja työilmapiiriin toivotaan parannuksia ja yllättävän moni arkeologi kokee itsensä yksinäiseksi tai ulkopuoliseksi. Teemu Väisänen ja Saara-Veera Härmä sen sijaan ovat kartoittaneet kuinka tyytyväisiä opiskelijat ja valmistuneet ovat saamaansa koulutukseen. Kyselyiden vastauksista käy nopeasti ilmi, että yksi arkeologien suurimmista huolenaiheista on ainainen pulma eli töiden saaminen ja niiden pysyvyys. Tämä on nyt konkreettisemmin ajankoh-

taista, sillä hallituksen ”säästötalkoiden” kirittämänä Museovirastossa työskentelevien arkeologien työpaikat ovat uhattuna ja toisaalta yksittäisen suojelusta vastaavan viranomaisen työtaakka voi paisua suhteettoman suureksi. Siinä on aihetta pelätä myös työssäjaksamisen puolesta.

Kyselyiden pohjalta huomaamme, että arkeologeilla on paljon sanottavaa ja ehkäpä keskusteluita käydään rajatuissa sosiaalisen median foorumeissa, mutta niistä kinkereistä ulkopuolelle jättäytyneelle kollegani vaikuttavat hyvin hiljaisilta. Siksi peräänkuulutankin julkista keskustelua ja vaikkapa kolumnikirjoituksia lehtemme sivuille, entisaikojen malliin. Myös pyöräilijäsankarimme Tiinan matkakertomusten kaltaiset jutut ovat tervetulleita.

Me lehdessä emme ole millään muotoa jähmettyneet muinaisuuteen, sillä tämän numeron julkaisun yhteydessä aloitamme *Muinaistutkija*-podcast-sarjan. Ensimmäiseksi aiheeksi valitsimme Andreas Koiviston ja Mikael A. Mannisen kokeman somekohun liittyen Euroopan tummaihoisiin metsästäjä-keräilijöihin. Podcastissa kuulemme hieman tarkemmin, mitä oikeastaan tapahtui, ja mihin heidän artikkelissaan kerrottu tapaus lopulta johti. Toivottavasti viihdytte niin lehden kuin podcast-sarjamme parissa.

Muinaistutkija, 41 år

Såsom tidningens nya layout uppvisar har *Muinaistutkija* åldrats stiligt. I år publicerar vi redan den 41:a årgången. Från att ursprungligen ha varit ett informationsblad för Arkeologiska Sällskapet i Finland har tidningen utvecklats till en vetenskaplig publikation. På min inbjudan har tidningens tidigare redaktör Petri Halinen skrivit en artikel i detta nummer där han beskriver tidningens verksamhet under sin tid. Trots att mycket har förändrats sedan dess fungerar tidningen primärt fortsättningsvis som en kanal för arkeologer verksamma i Finland. Liksom under Halinens tid är *Muinaistutkija* en relativt snabb publiceringskanal tack vare de smidiga redaktionsrutinerna. Som medlemstidning är vi dessutom lagstadgat förpliktade att publicera fyra nummer om året. Tempot är högt, och innebär också att redaktionen arbetar oavbrutet året runt. Vi är särskilt stolta över att många nyutexaminerade arkeologer publicerar sina första vetenskapliga artiklar hos oss. Dessutom strävar vi fortfarande efter att publicera te-

manummer. I det här numret fokuserar vi på jämlikhet och jämställdhet, bland annat baserat på resultaten från enkätundersökningar.

Dessa enkätundersökningar visar att vi arkeologer utgör en mycket mångfacetterad grupp, med en ändå överraskande homogen bakgrund. Enligt en studie av Tiina Äikä, Tuuli Matila och Oula Seitsonen om arkeologers klassbakgrund har många rötter i lantbrukarfamiljer eller arbetarhem. Gemensamt för många verkar tycks vara att arbeta med händerna och röra sig i naturen. Å andra sidan visar en enkätundersökning om jämlikhet och jämställdhet, utförd av mig och Tiina Väre, att det finns en önskan om större mångfald och framför allt ökad tolerans och förståelse för andra. Det uttrycks önsknings om förbättring av studiemiljön och arbetsklimatet, och förvånansvärt många arkeologer känner sig ensamma eller utanför. Teemu Väisänen och Saara-Veera Härmä har i sin tur undersökt hur nöjda studenter och utexaminerade är med sin utbildning. Av deras resultat framgår snabbt att ett av de största orosmomenten för arkeologer är den ständiga osäkerheten kring anställning och arbetskontraktens varaktighet. Detta är särskilt aktuellt just nu, då regeringens "spartalkon" hotar jobben för arkeologer anställda vid Museiverket, samtidigt som arbetsbördan för enskilda tjänstemän med ansvar för kulturarvsskydd riskerar att växa sig oproportionerligt stor. Det finns alltså anledning att oro sig över faktorer relaterade till orken på jobbet.

Enkäterna visar att arkeologer har mycket att säga, och kanske sker diskussionerna på avgränsade forum i sociala medier. För kollegor som inte medverkar i dessa forum kan debatten dock verka väldigt tyst. Därför vill jag uppmana till mer offentlig debatt, exempelvis i form av kolumner i vår tidning, precis som förr i tiden. Artiklar av samma typ som vår storcyklist Tiinas reseberättelser är också varmt välkomna.

Vi på redaktionen är på intet sätt fastfrusna i det förflutna, och i samband med publicerandet av detta nummer lanserar vi en poddserie för *Muinaistutkija*. Det första avsnittet handlar om kontroversen på sociala medier rörande Europas jägar-samlare med mörk hud, upplevd av Andreas Koivisto och Mikael A. Manninen. I podden får vi höra närmare om vad kontroversen egentligen bestod av, och vad fallet som beskrivs i deras artikel utmynnade i. Vi hoppas att ni kommer att trivas både i samband med vår podd och tidning.